

# De familie Doorsnee op haar retour?

**“Steeds minder kinderen wonen bij beide ouders” kopte het Centraal Bureau voor de Statistiek vorige maand. Tegenwoordig woont bijna een op de vijf kinderen niet bij beide biologische ouders. Frans van Poppel liet in zijn oratie “De familie Doorsnee tegen het licht. Anderhalve eeuw veranderingen in de Nederlandse familiestructuur” zien dat deze situatie historische gezien allerminst bijzonder is. De oorzaak is wel veranderd. Ontstonden onvolledige gezinnen vroeger door het overlijden van een of beide ouders, tegenwoordig is echtscheiding de belangrijkste oorzaak.**

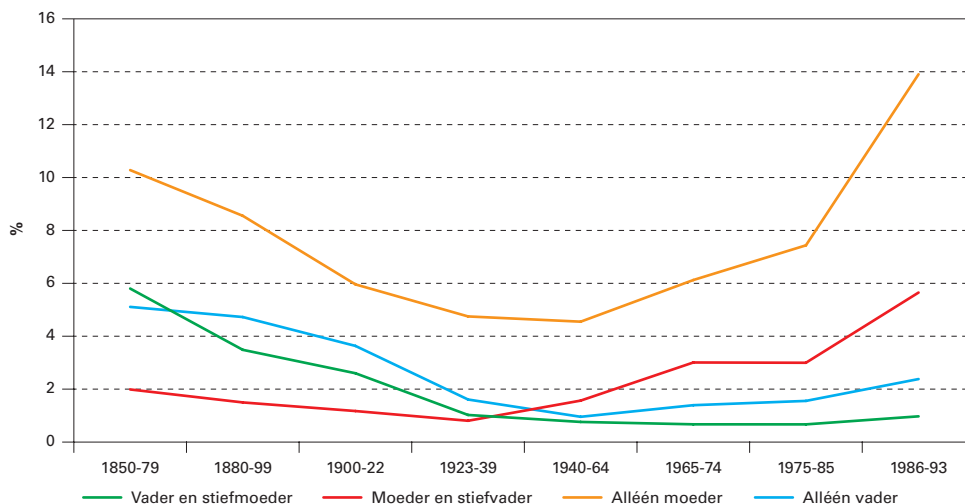
Volgens recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek is het aandeel kinderen van 0 tot 15 jaar dat bij alle twee de eigen ouders woont, aanzienlijk gedaald. De groei van het aantal onvolledige en complexe gezinnen wordt wel gezien als een van de duidelijkste tekenen van de ontwrichting van de Westerse samenleving. Historische gegevensbronnen die de afgelopen jaren beschikbaar kwamen, leren ons echter dat tegenwoordig nog steeds meer kinderen in een volledig gezin opgroeien dan anderhalve eeuw geleden. Van de kinderen geboren tussen 1850 en 1879 leefde op 15-jarige leeftijd iets minder dan 70 procent met beide ouders. In het laatste decennium van de negentiende eeuw nam dit percentage sterk toe. Voor bijna 90 procent van de kinderen geboren tussen 1920 en 1964 was het complete gezin de realiteit. Door de daling van de sterfte eindigden minder huwelijken als gevolg van het overlijden van een van de ouders. Ook het aantal buitenechtelijk geboren kinderen daalde. Echtscheiding deed zich in deze periode nog maar beperkt voor. Het complete gezin verloor echter na circa twee generaties weer die unieke positie. Van de kinderen die na 1985 zijn geboren leefde op 15-jarige leeftijd nog maar 75 procent in een compleet gezin. Huwelijken en samenwoonrelaties worden vaker ontbonden en meer kinderen worden buiten een huwelijk of samenwoonrelatie voortgebracht. Deson-

danks groeien tegenwoordig nog steeds meer kinderen in een volledig gezin op dan anderhalve eeuw geleden.

In wat voor huishoudens groei(d)en kinderen in niet-volledig gezinnen op? In het midden van de negentiende eeuw leefde ongeveer tien procent van de kinderen alleen met hun moeder. Tot de jaren 60 van de vorige eeuw nam dit soort eenoudergezinnen af. Door het sterk stijgende aantal relatieontbindingen, nu door scheiding in plaats van overlijden, komen ze nu weer vaker voor. Tegenwoordig leven zelfs meer kinderen alleen met hun moeder dan in het midden van de negentiende eeuw het geval was. Weduwen hertrouwen vroeger veel minder vaak dan weduwnaars. Het gebeurde dan ook relatief zelden dat een kind met de moeder en een stiefvader opgroeide. Nu verkeert echter bijna zes procent van de kinderen in die situatie. Weduwnaars hertrouwen vaker en ook na echtscheiding is een nieuwe relatie voor mannen gebruikelijker dan voor vrouwen. Vroeger was het dan ook meer gangbaar dat vader en stiefmoeder voor een kind zorgden. De situatie nu ligt echter geheel anders: slechts een klein deel van de kinderen groeit op in gezinnen zonder hun eigen moeder.

**Prof. dr. F.W.A. van Poppel**, NIDI en Universiteit Utrecht, e-mail: poppel@nidi.nl

Percentage kinderen op leeftijd 15 in onvolledige gezinnen, naar jaar van geboorte en gezinssamenstelling



Bron: HSN, NKPS en SSB.

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.



Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen met bronvermelding wordt op prijs gesteld. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

## colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Nico van Nimwegen, hoofdredacteur Hanna van Solinge, eindredacteur Pater Ekamper, webredacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage
Telefoon	(070) 356 52 00
E-mail	demos@nidi.nl
Internet	demos.nidi.nl / www.nidi.nl
Abonnementen	gratis
Basisontwerp	Harmine Louwé
Druk	Nadorp Druk b.v., Poeldijk



Frans van Poppel is bijzonder hoogleraar Verwantschapsdemografie aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht. Hij sprak op 25 januari 2012 zijn oratie uit, getiteld: “De familie Doorsnee tegen het licht. Anderhalve eeuw veranderingen in de Nederlandse familiestructuur”.